

propter tale impedimentū. s̄ impudet sibi q̄ tale
elegit **¶** Quando vir possit & teneat dimitte

re uxorem ca. xv

De potestate autē qm̄ vir possit dimitte
suā uxorem & teneat. sūt. iiii. pe. pa. & du
siones. **¶** Prima m̄rimonio eē cōsumatō licet
viro dimitte uxorem ex cā fornicatōis carnalis
ad correctōez ei⁹ vel vitandū infamīā & plis
incertitudīnez. eē si iuravāt nō dimittere vel n̄
accusare. non tñ licet tales dimittere hūoē v̄m
dicte vel amore pecunie vt lucretē doctez. s̄ zelo
iusticie ne delictū maneat impunitū & v̄m⁹ pe
na sit met⁹ multo tū: sicut regina vasti repudi
ata ē. S; hic distingue di. pe. de pa. Nam si forni
catio sit occulta tunc quo ad thoz dimittat
aucte ppria p̄t uxorem dimitte. alias sibi p̄u
dicaret si eā cognosceret sciēter & sponte Cog
noscens autē adultera; coact⁹ p̄ eccām & igna
rus. sibi nō preiudicat quā possit eam repelle
re qm̄ p̄t pbare. Si vero fornicatio est notoria
puta si ē deprehēsa in lupanari vel p̄ s̄mā in
dicis & cōfessionem in iure. vel p̄ facti euīdenci
amque nulla tergiversatōe potest celari tunc
licet auctoritate ppria uxorem dimittere adul
terā. eē quo ad cohabitacōem. Si autē est dep̄
hensa i adulterio non p̄pter hoc iudicat noto
riū quo ad hoc Si p̄tereā ipse nō possit pbare

posset tñ ipse ius dicē. qz defcūs pbarōis non
est ex culpa sua. **S**icut debito rē fugientē licet
accipe **S**imiliter si quis furatus ē mihi **C.** flo.
licet nō possit pbari. nō solū possuz tenēti sua
retinere: s; eē occulte recipe **Q**uando em̄ copia
iudicis haberi non p̄t. aut ppter defectū iudicē
aut aduersarij ā alias sine culpa hmōi. iste
potest sibi ius dicere: alias oīa bella essent in
iusta **N**am vindicatio est eē virtus subditi: nō
solum iudicis **Q**uo ad pbarōnem aut adulte
rii sufficit violenta presumptio. a p̄t detinere
eē sacerdotē cui; vxore deprehensū sine excoīca
tōe vt vocet testes p quos pbari possit. **S**e
cunda conclusio de spūali fornicacōne idem ē sic
de carnali. vt si incidit i heresim vel i iudaismū
vel gentilitatē. qz tunc ē cōtra bonū prolis. a cō
tra bonū saēm̄enti. a dūctiōnem aīorum. **D**if
ferunt tñ qz ppter carnalem fornicacōez semel
omissam dimittere potest: sed ppter spūalem
non si se velit corrigere nocens **T**ercia con
clusio idem ē de fornicacōe in naturali sicut de car
nali naturali. puta in peccō zodomitico vel etiā
pollucōe extraordinaria pcurata cū alio l; cui;
alia om̄issa. **I**dem de oī peccō cōtra naturā om̄is
so qz mechia ēa plus q̄ adulteriū pprie dictū
Vide infra. c. xvij. §. vij. **Q**uarta conclusio p̄
fata omnia se extendunt etiā ad fornicacōnis

suspitionē violentā vt si fuit solus cū sola nu-
dus cū nuda in eodē lecto iacens loco et hora
secretis et ad hoc modis. ¶ Non p̄t aut̄ formi-
cās dimitti in septē casib⁹. **Prim⁹** si ipse formi-
catus sit. Et̄iā si vir fornicatus ē occulte et ipsa
manifeste sine peccō eaz dimittere non p̄t nec
accusare. **Si tñ** vterq; fornicatus ē tunc iste q̄
corrigit h⁹ ius dimittendi incorrigibilem vel
incredulū et conūso. **Si aut̄** vterq; credus ē
tunc pacta nouissima seruanda sūt. ita q̄ qui
prius fornicatus ē ius p̄didit et recupat alio
posterius fornicante. **Et sic** semp̄ alternando q̄
poster⁹ fornicat̄ perdit ius quod habebat de-
bitum negādi dimittēdi. **Qui ergo** fornican-
do prius ius petendi p̄didit recupat ipsum
alio post fornicatē. **Et semp̄** vltimo fornicans
succūbit saltē ante sn̄iam eccl̄ie. **Vbi aut̄** muli-
er est ignara et oppressa excusatur. q̄ adulte-
rium dolum respicit. **Secūdus** p̄pter crimen le-
nocini. si vir ipsemet eā p̄stituit et ipsa sciuit
et nō phibuit eaz potuit. **Secus** si indirecte ei
occasione debisset expellendo eā vel necessari-
a negādo nisi vir expellendo eaz hoc intēdidisset
et voluisset. **Terci⁹** si p̄babiliter credens post
longam absentiam vicum mortuū alteri nup-
serit nisi sciēter cognita fuerit a se dō post q̄ pri-
mus venit. **Quart⁹** si latentē fuerit ab ext̄neo

cognita sub spē viri sicut excusat Ipa et iacob
Quintus si vi fuerit oppressa. qd̄ intelligit de
vi absoluta. **N**ā si metu vel p̄cepto p̄ntum l̄m
stantia osāguineorū l̄ alia osimili cā fornicet̄
cū aliq̄. eē strahendo cū isto defācto: non excu
saret̄ **V**ñ nō excusat michol et filia ptholomei
et **M**ach. ij. et vxor sampsonis **J**udic. xv. **C**vi.
qñ reconciliauit eā scienter et sponte cognoscē
do **N**ā si ignorāter aut coact⁹ p̄ eccām sec⁹: tñ
nō reconciliat q̄ non statim repellit. cuz nō pos
sit auctoritate pp̄ria. Et idem si ignoranter. nō
tñ tenet̄ debitū red̄dē ex quo cert⁹ ē de iure suo
Septimus est qñ fm̄ legem suaz infidelitati ē
repudiata vel adulterata. sicut post repudiuz
alij nubendo **Q**uando vero vir necessario tene
atur expellere adulteram in penaz. **N**ō fm̄ pe.
pa. q̄ triplex est correctio in adulterio et alibi
Prima ē verberū. et illa ē tam mariti q̄ vxoris
s. fraterna correctio. **V**ir tñ qui ē caput h̄z in
crepare: vxor vero obsecrare fm̄ illud **N**ō des
mulieri potestatem anime tue. **M**ulier si p̄ma
tum q̄. **S**ecūda ē verberū et hęc ē solum viroz
Tercia ē eiectio. p̄ hoc ad q̄stionez. **S**i mulier
est corrigibil et adulteriū ei⁹ est occultū. tunc
fm̄ pe. de car. dimitti non d̄z p̄pter scandalum
ne crimen occultum prodere videatur: quo ad
thorū tamen p̄t se separare. **S**i aut̄ fornicatō

est manifesta et ipsa nō penitet stultus ē si re-
tinet a crimē lenocinij omittit vñ tenet expel-
lere. **Q** aut̄ incorrigibil̄ debeat expelli di. pe. de
pa. vlt̄er̄ hoc intellige qñ melius corrigit per
hoc q̄ p aliud a ipse cōsideret de sua cōtinencia.
Ram si ipsa p retencōz corrigit a tanto a si nō
a toto cū ipsa p eiectōez sit cū plurib⁹ a pluri-
es fornicatura magis corrigit eā retinendo q̄
reiciendo. **Vñ** si ppter aliud nō tenet eicere nī
si ad correctōz ideo q̄c. **S**imiliter si ipse diffidit
se posse cōtinere. ec̄ si ipsa nō magis cōtineat re-
tenta q̄ expulsa. adhuc ppter se nō ppter eam
pōt eam retinere. Et hoc magis ē cōsulenduz cū
ppter diuorcū videam⁹ frequēter adulteraz p-
stitui. a illum q̄ prius erat innocens p adul-
teriū pollui. **S**unt preterea. v. casus in quib⁹ vir
innocēs non tenet dimittere adulterā. **P**rim⁹
est qñ occultim ē adulteriu⁹. a tunc nō tenet
licet possit. qz cessat ratio respectu scand̄ ali. eti-
am si ē corrigibilis pōt dimittere. licet non te-
neatur. **Q**uia nulli facit iniuriāz q̄ vtitur iure
suo: licet cōsulendum sit vt supra. **S**cđo ec̄ si pu-
blica ē quādo ē correcta vel spes de correctione
Vnde qñ in spe vel in re ont̄ se penitere. et tunc
nō tenet dimittere. sed potest sine peccō retine-
re. qz licet viro renunciare iuri suo. in. qñ incor-
rigibilem non pōt cōpescere includendo ne exeat

a q̄ nullus intret: a sic cohibendo. **Quarto** q̄n
saltem plus cohibet p hoc q̄ retinet q̄ exposi
ta. q̄ eo ipso se p̄stitueret. **Quinto** q̄n sibi vir
timet de incōtinentia. q̄ nō tenet plus vir cor
rigē vxorē q̄ dñs famulū. s̄ dñs famulū & ser
uum excoicatum nō tenet expellē: s̄ licite pōt
debituz seruiciū ab eo repetere. **Et** tñ est min⁹
debitum famuli dño q̄ ab vxore viro. **Sic** ḡ cū
detrimento iuris sui et piculo suo nō tenet ex
pellere. eē nō obstante scandalo phariseorū
s̄ scientib⁹ adulteriū dicat q̄ retinet vt eaz a
peccō plus cohibeat: nō vt in crimine eaz foue
at. **Auctes** ergo q̄ dicunt q̄ non licet eam re
tinere. loquunt q̄n non pōt sine scandalo sim
pliciū: vbi ex ignorācia p̄cedit. Non aut vbi
ex malicia. vel q̄n p hoc q̄ retinet deterior effi
ciē. vel q̄n non ppter sui piculum hec facit. De
muliere vero dicendum q̄ q̄n vir fornicat: nō
sic eū tenetur dimittere vt dictū est de viro. q̄
non h̄ sic corrigere facto. **Et** est verisimile q̄
q̄ncunq; accedens ad vxorez tanto minus ac
cedit ad fornicariā. **Vnde** in illo casu quo licet
viro adulteram retinere: multo magis econū
so a plus. q̄ cum ipsa non habeat virum cor
rigere facto sed verbo: ipsa non tenetur euz di
mittere. nisi quando vellet eam cognoscere so
lum innaturaliter. tunc quo ad th̄orū oīo d̄:

eum dimittere vt potius se pmitat occidi q̄ sic
abuti sodomitice Itē ppter fornicatōem spūa
lem. si timet ne cohabitando ipsā ouertat tūc
eē quo ad dōmum tenetur eum dimittere Ali
as si non timeret de hoc ius suum petere nō p
hibetur. maxime ppter piculum incontinēcie.
An autē ppter alia crimina possit dūnx alium
dimittere quo ad cohabitandū sunt tres odu
siones prefati pe. de pa. Prima licet nō sit
fornicatio carnalis nec spūalis supueniens
matrimōio. si tñ scit tale crimen in altero q̄
alter timet corpori suo nec pōt sibi secure aliē
proūderi: tunc dimittere licet Sicut vxor in cu
ius utero vir p seuciā tres pueros occiderat
q̄ si nō tenet debitū reddere cū periculo corpo
ris sui multomin⁹ tenet cohabitare Vnde qñ
aliqua videt virum suum latrocinijs debitum
non posse corrigi ppter quod vxor omni hora
periditatur. idē dicendū est Et licet dñs non
excipiat nisi causam fornicatōis. Si tamē vn⁹
machinatur in mortem alterius vel p̄ueniū
vel p gladiū. nō tenetur quis cū piculo corpo
ris sui cohabitare Vt pz eē de resti. spōsati. t.
lras q̄ vbī ē tanta seuciā viri. q̄ nō p̄t secure
p cautionem vxori pūderi: non ē sibi reddē
da. Et patet ratione. q̄ maior est in matrimō
io obligatio ad reddendum debitum q̄ ad

cohabitandum. si non tenet reddere debitum v
bi probabiliter ex redditione imminet sibi picu
lum morbi vel mortis. ergo multo minus cum tali
piculo tenet cohabitare. Et generaliter verum est quod
vbi coniunx non potest aliter prouideri de securitate
vite nisi coniuge dimittendo. non tenet ei debitum
reddere nec cohabitare cum piculo corporis sui. **C**
Secunda conclusio idem videtur quoniam coniunx non vult aliter
cohabitare. nisi permittat eum peccare et est incorri
gibilis et pertrahit ipsum ad crimen. ita quod licet non
cogatur peccare sicut nec corrigi potest: tamen propter pi
culum sue fragilitatis ne conjugalis societas
ipsum pertrahat ad peccatum: teneat illud. Si oculu
tus dexter scandalizat te: erue eum et proice abs
te. quod si cum piculo corporis non tenet manere mel
to minus cum piculo anime. Et sicut non tenet pro
pter piculum infidelitatis. Ita nec propter picu
lum aliorum criminum. licet ad nullum possit cogi
proximo minimum piculum anime preponderat ma
ximo piculo corporis. **T**ercia conclusio propter a
lia crimina in quibus coniunx non timet probabiliter
anime sue nec corpori suo: non debet derelinquere coniugem
et si sit incorrigibilis nisi sit fornicatio carnalis
in qua propter vnicuique actum potest dimitti. aut spiritualis
propter quam incorrigibilem potest dimittere.
¶ **¶** Si autem matrimonialis sit meretricius vel mor
tale vel veniale peccatum

C. Ca. xvi.

m n